

Case 1

Phu Henry Luz Nguyen

Denne oppgaven er laget av Even S. Hvinden og oppdatert av Derek J. Clark. Sistnevnte er ansvarlig for eventuelle feil og mangler.

Instruksjoner

Denne oppgaven skal løses interaktivt i RStudio ved å legge inn egen kode og kommentarer. Det ferdige dokumentet lagres med kandidatnummeret som navn `[kandidatnummer]_SOK1004_C1_H23.qmd` og lastes opp på deres GitHub-side. Hvis du har kandidatnummer 43, så vil filen hete `43_SOK1004_C1_H23.qmd`. Påse at koden kjører og at dere kan eksportere besvarelsen til pdf. Dere leverer lenken til GitHub-repositoriet i Canvas (under oppgaver).

Bakgrunn

Vi skal analysere utviklingen i bruttonasjonalprodukt (BNP) per person i Norge. Vi bruker data Statistisk Sentralbyrå (SSB), tabell “09842: BNP og andre hovedstørrelser (kr per innbygger), etter statistikkvariabel og år”. Tabellen inneholder årlige data på BNP per innbygger, fra 1970 til 2022.

I. API, visualisering

SSB gir oss tilgang til sine data via en [API](#) (*Application Programming Interface*), programvare som lar to applikasjoner kommunisere med hverandre. SSB tilbyr en API med [ferdige datasett](#). Her er det om lag 250 kontinuerlig oppdaterte datasett med en fast URL over de mest brukte tabellene i Statistikkbanken.

For å få tilgang til tabellen med bruttonasjonalprodukt må vi benytte tjenesten [PxWebApi](#). Her finner du en [API konsoll](#) med en søkefunksjon. Prøv å søk på “**bnp**” og merk forslaget: tabell 09842. Søk på denne, og noter URL-en. Den vil vi bruke etterpå.

Til å laste ned dataene skal vi bruke en R-pakke, [PxWebApiData](#), som SSB har laget. I første omgang skal vi bruke funksjonen `ApiData()`. Syntaksen er ikke den samme som i `tidyverse`,

og har noen litt uvante egenskaper, herunder lagring i tegnformat og en kombinasjon av norsk og engelsk.

Tips: Det er typisk instruktivt å se på [eksempel på bruk](#). Da har man et intuitivt utgangspunkt for hvordan koden kan brukes.

Jeg vil nå vise dere trinnvis hvordan å laste ned dataene. Formålet er å gi dere en idé på hvordan man kan lære seg å bruke en ny pakke eller funksjon. Vi begynner med å laste inn nødvendige pakker:

NB! Du må installere `PxWebApiData` først. Kjør kommandoen `install.packages("PxWebApiData")` i konsollen. Det må kun gjøres én gang.

Vi bruker funksjonen `ApiData()` til å hente tabell 09842. Som notert ovenfor fant vi URL-en ved hjelp av søkefunksjonen til SSB. Først prøver vi å laste ned dataene direkte, uten ytterligere tilvalg, og tar en titt på hva vi får.

```
$`09842: BNP og andre hovedstørrelser (kr per innbygger), etter statistikkvariabel og år`
      statistikkvariabel  år  value
1      Bruttonasjonalprodukt 1970   23616
2      Bruttonasjonalprodukt 2021   778730
3      Bruttonasjonalprodukt 2022  1020805
4 Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner 1970   12283
5 Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner 2021  298958
6 Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner 2022  331008
7      MEMO: Bruttonasjonalprodukt. Faste 2015-priser 1970   215602
8      MEMO: Bruttonasjonalprodukt. Faste 2015-priser 2021   627433
9      MEMO: Bruttonasjonalprodukt. Faste 2015-priser 2022   642200
```

```
$dataset
  ContentsCode  Tid  value
1      BNP 1970   23616
2      BNP 2021   778730
3      BNP 2022  1020805
4 KonsumHIO 1970   12283
5 KonsumHIO 2021  298958
6 KonsumHIO 2022  331008
7      MEMOBNP 1970   215602
8      MEMOBNP 2021   627433
9      MEMOBNP 2022   642200
```

Merk følgende: `df` inneholder to datasett i formatet `data.frame`. Datasettene heter "09842: BNP og andre hovedstørrelser (kr per innbygger), etter statistikkvariabel og år" og `dataset`. Datasettene inneholder 9 verdier av 3 variabler. Variabelen `value` er

identisk. Variablene `år` og `Tid` inneholder de identiske verdiene "1970", "2021" og "2022". Merk at disse er i tegnformat `<chr>` (derav anførselstegnene) og ikke en numerisk verdi, for eksempel `<dbl>`. Variabelen `statistikkvariabel` og `ContentsCode` inneholder henholdsvis verdiene BNP, KonsumHIO MEMOBNP og Bruttonasjonalprodukt, Konsum i husholdninger og ideelle organisasjoner og MEMO: Bruttonasjonalprodukt. Faste 2015-priser.

Vi har altså ikke fått hele tabell 09842, men verdiene for tre statistikkvariabler over tre tidsperioder, lagret med forskjellige variabelnavn og verdier.

Det vi trenger er **metadata**: Informasjon som beskriver innholdet i dataene, slik at vi kan filtrere API-spørringen. Kjør følgende kode.

Åpner vi listen `metadata` fra minnet så kan vi se nærmere på den i øvre venstre vindu i Rstudio. Her ser vi to lister kalt `[[1]]` og `[[2]]`. Listene beskriver variablene vi kan filtrere på. Liste `[[1]]` har fire variable: `code`, `text`, `values`, og `valueTexts`. Alle variablene er `<chr>`. Liste `[[2]]` har de samme foregående fire variablene samt en variabel `time`.

- `code` viser navnene på variablene vi bruker i funksjonen `ApiData()` for å filtrere. Den tar verdiene `ContentsCode` og `Tid`. Legg merke til at utviklerne i SSB her blander norsk og engelsk.
- `text` er en unik tekstverdi tilknyttet verdien på `code` som forklarer hva vi ser på. Den tar verdien `statistikkvariabel` og `år`. Vi kan altså filtrere på `statistikkvariabel` og `år`.
- `values` viser hvilke verdier av `statistikkvariabel` og `år` vi kan velge, med henholdsvis 6 og 53 forskjellige verdier. Du vil kjenne igjen tre av hver fra den første spørringen ovenfor.
- `valueTexts` gir en unik tekstverdi tilknyttet verdien på `values` som forklarer oss hva vi ser på. For `Tid` og `år` er de identiske, men for `ContentsCode` og `statistikkvariabel` får vi en mer fullstendig forklaring.
- `time` er en logisk variabel, og tar derfor to verdier: `TRUE` og `FALSE`. I dette tilfellet indikerer den at variabelen `Tid` måler tid, hvilket gjør at funksjonene i pakken vil behandle `Tid` på en annen måte enn en `statistikkvariabel`.

Vi har nå informasjonen vi trenger til å laste ned BNP-tall mellom 1970 og 2022. Jeg velger å ta BNP med både løpende og faste priser.

På venstre side av likhetstegnet bruker vi `code` fra `metadata`. På høyre side velger vi verdier fra `values`. Merk at jeg bruker funksjonen `paste()` for å konvertere numeriske verdier, for eksempel `<dbl>` til tegn `<chr>`.

La oss rydde i data. Det er tre ting å ta tak i:

1. `df` lagrer informasjonen i to tabeller med samme informasjon, som vist over. Det er unødvendig.
2. Årstallene er lagret som tegn, `<chr>`. Disse skulle heller være heltall, `<int>`.

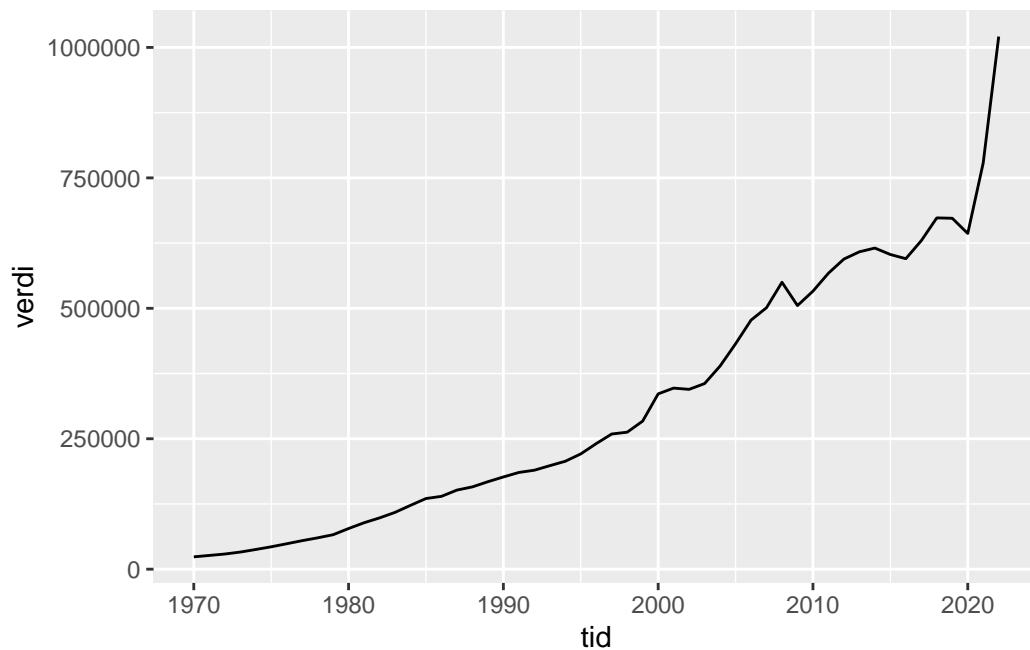
3. Formatet `data.frame` er underlegent `tibble`.

Oppgave Ia: Rydd i data

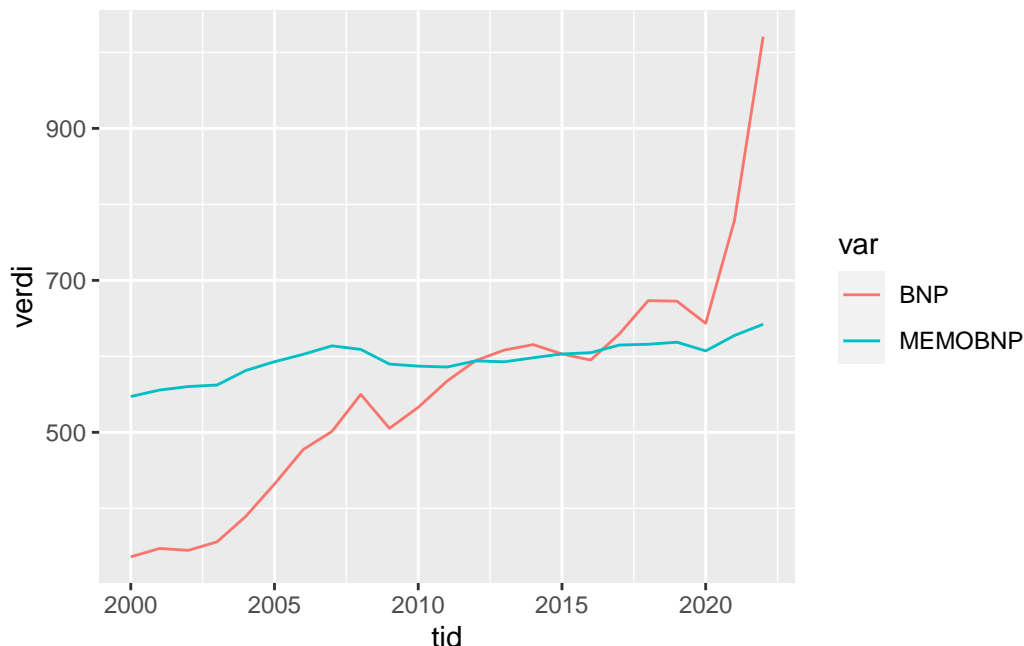
Skriv kode som lagrer dataene som én tibble med anstendige variabelnavn og årstall som heltall. Fremover bruker jeg “var”, “tid”, og “verdi” for “statistikkvariabel”, “Tid”, og “value”.

Oppgave Ib: Lag en figur

Følgende kode skaper en enkel figur.

Lag en pen figur som viser BNP i tusener av kroner per person, i både løpende og faste priser, mellom 2000 og 2022. Skriv en tydelig forklaring og tolkning av figuren. Hvordan har inntektene utviklet seg? Forklar forskjellen mellom BNP i løpende og faste priser. Til hvilke formål er de mest relevante?

[Besvar oppgave 1b her]

BNP viser markedsverdien av alle varer og tjenester.

MEMOBNP er liknende BNP men måles med priser fra et bestemt år. Dette vil hjelpe oss å finne volumendringer mellom tidsperioder.

Grafen viser en liten vekst i produksjonsmengde og en stor endring i nominal BNP. Det vil si at volumet av produksjon har ikke endret seg særlig men at den økonomiske verdien til produktet har økt stadig.

II. Transformasjon, visualisering

Våre data er en tidsserie, hvilket betyr at rekkefølgen i observasjonene er ordnet etter tid. Vi skal nå regne prosentvis, årlig endring. La x_t være BNP i år t . For eksempel vil x_{1970} være 23616.

Den årlige endringen i BNP fra år $t - 1$ til t er gitt ved $x_t - x_{t-1}$. I samfunnsøkonomi er det vanlig å betegne dette som $\Delta x_t := x_t - x_{t-1}$. Tegnet Δ er den greske bokstaven delta og betegner differanse. For eksempel vil $\Delta x_{1971} = 26363 - 23616 = 2747$ kroner.

I mange tilfeller er vi interesserte i relativ vekst: Hvor mye økte BNP, relativt til hva den var i utgangspunkt? Den mest brukte enheten er hundredeler eller prosentvis endring, gitt ved $100 \times \Delta x_t / x_{t-1}$. For eksempel var den prosentvise endringen i BNP i 1971 $100 \times \Delta x_{1971} / x_{1970} = 100 \times (2747 / 23616) \approx 11.6$, hvor $\approx$ betegner "omtrent lik" da jeg viser svaret med kun én

desimal. Tilsvarende kan man skrive at $\Delta x_{1971}/x_{1970} = 2747/23616 \approx 0.116 = 11.6\%$, hvor tegnet % betegner at beløpet oppgis i hundredeler eller prosent.

Oppgave IIa: Omorganisere datasett med `pivot_wider()`

Vi skal lage to variable `dBNP` og `dMEMOBNP` som viser relativ endring i BNP og MEMOBNP. Til dette formålet skal vi bruke kommandoene `pivot_wide()` og `pivot_long()` til å omorganisere dataene. Jeg anbefaler dere først å lese [kapittel 12.3](#) i pensum. Betrakt følgende kode.

Beskriv konkret hva koden gjorde. Sammenlign `df` og `df_wide`.

Koden gjorde som at BNP og MEMOBNP står ved siden hverandre i sine egne kolonner istedenfor etter hverandre i samme kolonne.

[Besvar oppgave IIa her]

Oppgave IIb: Beregn vekst

Til å beregne endring er funksjonen `lag()` meget nyttig. I denne konteksten er begrepet *lag* et engelsk verb som beskriver foregående observasjon. Bruker vi funksjonen `lag()` på en variabel (kolonne) så returnerer den en ny kolonne hvor verdien er lik foregående observasjon. Betrakt følgende kode:

```
# A tibble: 53 x 5
  tid    BNP  LBNP MEMOBNP LMEMOBNP
<int> <int> <int>   <int>   <int>
1  1970 23616    NA  215602     NA
2  1971 26363 23616  226242  215602
3  1972 29078 26363  236487  226242
4  1973 32805 29078  245483  236487
5  1974 37734 32805  253534  245483
6  1975 42884 37734  264625  253534
7  1976 48711 42884  278730  264625
8  1977 54652 48711  289103  278730
9  1978 60090 54652  299145  289103
10 1979 66069 60090  311164  299145
# i 43 more rows
```

Hvis vi bruker den matematiske notasjonen diskutert tidligere så har vi nå kolonner med x_t (BNP, MEMOBNP) og x_{t-1} (LBNP, LMEMOBNP).

Bruk funksjonen `mutate()` til å lage en ny variabel med relativ endring i BNP og MEMOBNP i `df_wide` og lagre de som `DBNP` og `DMEMOBNP`.

```
# A tibble: 53 x 9
  tid   BNP  LBNP  DBNP prosDifBNP MEMOBNP LMEMOBNP DMEMOBNP prosDifMEMOBNP
  <int> <int> <int> <int>      <dbl>   <int>   <int>   <int>      <dbl>
1  1970 23616    NA    NA      NA     215602    NA     NA      NA
2  1971 26363 23616 2747    11.6    226242  215602  10640    4.94
3  1972 29078 26363 2715    10.3    236487  226242  10245    4.53
4  1973 32805 29078 3727    12.8    245483  236487   8996    3.80
5  1974 37734 32805 4929    15.0    253534  245483   8051    3.28
6  1975 42884 37734 5150    13.6    264625  253534  11091    4.37
7  1976 48711 42884 5827    13.6    278730  264625  14105    5.33
8  1977 54652 48711 5941    12.2    289103  278730  10373    3.72
9  1978 60090 54652 5438     9.95   299145  289103  10042    3.47
10 1979 66069 60090 5979     9.95   311164  299145  12019    4.02
# i 43 more rows
```

Oppgave IIc: Omorganisere datasett med pivot_longer()

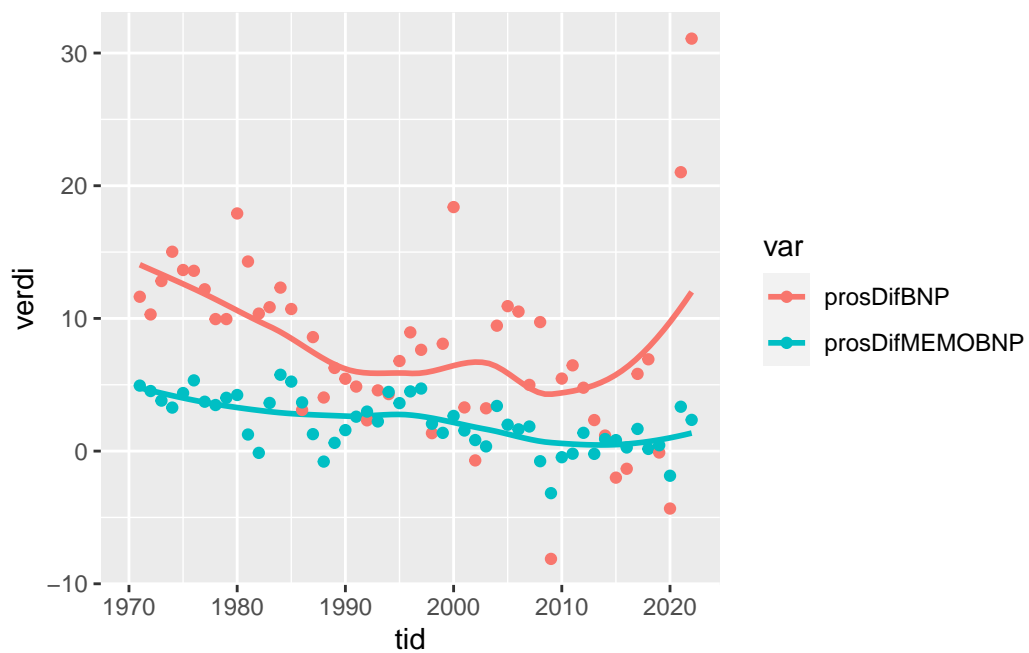
Bruk nå funksjonen `pivot_longer()` til å transformere `df_wide` til det opprinnelige formatet, altså med variablene `var` og `verdi`. Kall den transformerte tabellen for `df_long`.

NB! Husk å bruk anførselstegn ("`[variabelnavn]`") når du definerer nye variable i `pivot_longer()`.

Oppgave IId: Figur med vekst

Lag en pen figur med prosentvis vekst i nominelt og reelt BNP per person fra 1970 til 2022. Finnes det observasjoner med negativ vekst i reell BNP? Hva skyldes dette?

Merknad: Det er en del støy i data. Prøv å kombinere `geom_point()` og `geom_smooth()` for å få et bedre inntrykk av den langsiktige utviklingen.


```
# A tibble: 424 x 3
  tid var      verdi
  <int> <chr>    <dbl>
1  1970 BNP      23616
2  1970 LBNP      NA
3  1970 DBNP      NA
4  1970 prosDifBNP  NA
5  1970 MEMOBNP  215602
6  1970 LMEMOBNP   NA
7  1970 DMEMOBNP   NA
8  1970 prosDifMEMOBNP NA
9  1971 BNP      26363
10 1971 LBNP      23616
# i 414 more rows
```